

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad Gwella Blynyddol 2016-17 Cyngor Dinas Caerdydd

Cyhoeddwyd: Medi 2017
Cyfeirnod y ddogfen: 85A2017-18

Paratowyd yr Adroddiad Gwella Blynyddol hwn ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru gan Steve Barry ac Allison Rees o dan gyfarwyddyd Huw Rees.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth a chaiff ei benodi gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, sef bwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac er mwyn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a'i chyrrff cyhoeddus cysylltiedig, Comisiwn y Cynulliad a chyrrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn anelu at ddarparu adroddiadau cymesur sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd ar stiwardiaeth adnoddau cyhoeddus a thrwy wneud hynny, feithrin dealltwriaeth a hyrwyddo gwelliant.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cover image credit - Kieran Ridley

Cynnwys

Adroddiad cryno

Gwaith archwilio perfformiad 2016-17	4
Mae'r Cyngor yn bodloni ei ofynion statudol mewn perthynas â gwelliant parhaus	4
Argymhellion a chynigion ar gyfer gwella	5
Gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu y cyflwynwyd adroddiadau arno yn ystod 2016-17	6

Atodiadau

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn	10
Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol	11
Atodiad 3 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2016-17	14

Adroddiad cryno

Gwaith archwilio perfformiad 2016-17

- 1 Wrth bennu hyd a lled y gwaith a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn, ystyriwyd graddau'r wybodaeth archwilio ac arolygu a gasglwyd yn ogystal â ffynonellau eraill o wybodaeth a oedd ar gael, gan gynnwys systemau adolygu a gwerthuso Cyngor Dinas Caerdydd (y Cyngor) ei hun. Yn ystod 2016-17, ymgwymerwyd â gwaith asesu gwelliant ym mhob cyngor o dan dair thema: llywodraethu, y defnydd o adnoddau a chynllunio gwelliant ac adrodd arno. Mewn rhai cyngorau, ategwyd y gwaith hwn gan archwiliadau lleol ar sail risg, a nodir yng Nghynllun Archwilio 2016-17.
- 2 Nodir y gwaith a gyflawnwyd ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf, gan gynnwys gwaith y 'rheoleiddwyr perthnasol', yn [Arddangosyn 1](#).

Mae'r Cyngor yn bodloni ei ofynion statudol mewn perthynas â gwelliant parhaus

- 3 Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw, cred yr Archwilydd Cyffredinol fod y Cyngor yn debygol o fodloni gofynion y Mesur Llywodraeth Leol (2009) yn ystod 2017-18.

Argymhellion a chynigion ar gyfer gwella

- 4 O ystyried yr ystod eang o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor a'r heriau y mae'n eu hwynebu, byddai'n anarferol pe na baem wedi dod o hyd i bethau y gellir eu gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol:
 - wneud cynigion ar gyfer gwella – os caiff cynigion eu gwneud i'r Cyngor, byddem yn disgwyl iddo weithredu arnynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar yr hyn sy'n digwydd;
 - gwneud argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella – os caiff argymhelliad ffurfiol ei wneud, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi ymateb i'r argymhelliad hwnnw o fewn 30 diwrnod gwaith;
 - cynnal arolygiad arbennig a chyhoeddi adroddiad a gwneud argymhellion; ac
 - argymhell y dylai Gweinidogion Llywodraeth Cymru ymyrryd mewn rhyw ffordd.
- 5 Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol. Fodd bynnag, gwnaed nifer o gynigion ar gyfer gwella ac ailadroddir y rhain yn yr adroddiad hwn. Byddwn yn monitro cynnydd yn eu herbyn ac argymhellion perthnasol a wnaed yn ein hadroddiadau cenedlaethol (**Atodiad 3**) fel rhan o'n gwaith asesu gwelliant.

Gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu y cyflwynwyd adroddiadau arno yn ystod 2016-17

Arddangosyn 1: gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu y cyflwynwyd adroddiadau arno yn ystod 2016-17

Disgrifiad o'r gwaith a gyflawnwyd ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf, gan gynnwys gwaith y rheoleiddwyr perthnasol, lle y bo'n berthnasol.

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Llywodraethu			
Mawrth 2017	<p>Llywodraethu Da wrth Benderfynu ar Newidiadau i Wasanaethau</p> <p>Adolygiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor ar gyfer penderfynu ar newidiadau i wasanaethau.</p>	<p>Mae gan y Cyngor fframwaith clir ar gyfer newidiadau sylweddol i wasanaethau a ategir gan drefniadau llywodraethu sy'n gwella, ond gellid rhoi trefniadau ar waith yn fwy cyson:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae Rhaglen Datblygu Sefydliadol y Cyngor yn rhoi fframwaith clir ar gyfer sbarduno a ffurfio newidiadau sylweddol i ddiwylliant a gwasanaethau; • mae trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd ar gyfer gwneud newidiadau sylweddol i wasanaethau yn glir ac yn cael eu deall yn dda; • mae gan y Cyngor broses ar gyfer arfarnu cynigion ar gyfer newidiadau sylweddol i wasanaethau; fodd bynnag, ni chaiff y broses hon ei gweithredu'n gyson; • mae'r Cyngor yn ymgysylltu â rhanddeiliaid er mwyn llywio penderfyniadau; • mae'r Cyngor yn monitro ei Raglen Datblygu Sefydliadol fel mater o drefn, ond mae'r gwaith o werthuso effaith newidiadau unigol i wasanaethau yn llai datblygedig; ac • mae'r Cyngor wedi ymrwymo i atgyfnerthu ei drefniadau llywodraethu a gwneud penderfyniadau, ac mae wedi ymateb yn gadarnhaol i'n hadroddiadau archwilio. 	<p>Gellid atgyfnerthu trefniadau llywodraethu'r Cyngor drwy wneud y canlynol:</p> <p>C1 Sicrhau bod gwybodaeth i ategu cynigion ar gyfer newidiadau i wasanaethau yn cynnwys opsiynau yn gyson ac yn nodi'r dull o arfarnu'r opsiynau yn glir.</p> <p>C2 Nodi'n benodol y trefniadau ar gyfer monitro effaith pob newid i wasanaeth.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Y Defnydd o Adnoddau			
Tachwedd 2016	Llythyr Archwilio Blynyddol Llythyr sy'n crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol yr Archwilydd Cyffredinol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 fel yr Archwilydd Penodedig a'i gyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol yn Atodiad 2 yr adroddiad hwn.	<ul style="list-style-type: none"> Cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a defnyddio adnoddau. Rydym yn fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau. 	Dim
Mawrth 2017	Cynllunio Arbedion Adolygiad o drefniadau'r Cyngor ar gyfer sicrhau arbedion ariannol, gan gynnwys pa mor dda y mae'n cyflawni'r arbedion gofynnol ac a oes ganddo ddulliau cadarn o gynllunio, rheoli a chyflawni arbedion cyllidebol, ar gyflymder sy'n cefnogi cydnerthedd ariannol.	<p>Mae gan y Cyngor ddull cynllunio arbedion tryloyw ac effeithiol sy'n cefnogi cydnerthedd ariannol:</p> <ul style="list-style-type: none"> mae'r Cyngor wedi nodi ei fod wedi cyflawni 80% o'i arbedion arfaethedig ar gyfer 2015-16 yn ystod y flwyddyn a gall ddangos bod arbedion unigol wedi cael eu cyflawni; mae gan y Cyngor drefniadau cynllunio ariannol effeithiol; mae'r Cyngor yn rhagweld y bydd yn cyflawni 80% o'i arbedion arfaethedig ar gyfer 2016-17 ac mae ganddo gynlluniau wrth gefn i liniaru cynlluniau nas datblygwyd yn ddigonol. 	<p>Atgyfnerthu'r trefniadau cynllunio ariannol drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> sicrhau bod pob cynnig arbed wedi'i ddatblygu'n llawn cyn dechrau'r flwyddyn gydag amserlenni realistig pan gaiff y gyllideb flynyddol ei phennu; datblygu Polisi Cynhyrchu Incwm/Codi Tâl; a pharhau i ddatblygu cysylltiadau rhwng y Cynllun Datblygu Sefydliadol ac arbedion blynyddol.

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Archwilio perfformiad lleol ar sail risg			
Rhagfyr 2016	Adolygiad o Ansawdd Data 2015-16	Yn gyffredinol, gwelwyd bod gan y pedwar dangosydd canlynol a adolygwyd drefniadau a oedd yn addas at y diben a gynhyrchodd ddata perfformiad diwedd y flwyddyn cywir.	Dim
Gorffennaf 2017	A all y Cyngor ddangos cynnydd digonol o ran bodloni cynigion ar gyfer gwella a wnaed ym mis Chwefror 2016?	<p>Gall y Cyngor ddangos cynnydd digonol o ran gweithredu cynigion ar gyfer gwella 2016 ac mae'n wrthi ymgorffori'r trefniadau newydd ynghylch adrodd ar berfformio a rheoli, ond mae angen mynd i'r afael â gostyngiad yng nghyfran y staff sy'n cwblhau hyfforddiant gorfodol ar gyfrinachedd gwybodaeth a diogelu data:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arwain a Rheoli: Mae'r Cyngor wedi gwella ei fframweithiau cyfathrebu â staff. • Llywodraethu: Mae'r Cyngor wedi rhoi'r rhan fwyaf o'n cynigion ar gyfer gwella llywodraethu ar waith. • Rheoli perfformiad, adroddiadau a chanlyniadau: Mae'r Cyngor wedi rhoi gwelliannau ar waith mewn perthynas ag adrodd ar berfformiad a rheoli perfformiad ac mae'n wrthi ymgorffori'r newidiadau. • Swyddogaethau Galluogi Corfforaethol: Mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd digonol o ran mynd i'r afael â chynigion ar gyfer gwella mewn perthynas ag ystod o swyddogaethau galluogi corfforaethol ond nodwyd bod cyfraddau cwblhau hyfforddiant gorfodol ar gyfrinachedd gwybodaeth a diogelu data yn gostwng. 	Dim

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Cynllunio ac adrodd ar welliant			
Ebrill 2017	Archwiliad 'Cynllun Gwella' Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru Adolygiad o gynlluniau cyhoeddedig y Cyngor ar gyfer cyflawni amcanion gwella.	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau cynllunio gweliant statudol.	Dim
Tachwedd 2016	Archwiliad 'Asesiad o Berfformiad' Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru Adolygiad o asesiad o berfformiad cyhoeddedig y Cyngor.	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau adrodd ar welliant statudol.	Dim
Adolygiadau gan gyrff Arolygu a Rheoleiddio			
Gorffennaf 2016	Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) Adolygiad cenedlaethol o ofal cartref yng Nghymru – Cyngor Dinas Caerdydd	Gellir gweld yr adroddiad drwy ddilyn y link hon.	Ni chyflwynodd AGGCC unrhyw argymhellion yn yr adroddiad hwn ond gwnaeth gynnwys 'meysydd i'w hystyried'.

Atodiad 1

Statws yr adroddiad hwn

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal asesiad gwella blynyddol sy'n edrych i'r dyfodol, a chyhoeddi adroddiad gwella blynyddol, ar gyfer pob awdurdod gwella yng Nghymru. Mae gan awdurdodau gwella (a ddiffinnir fel cynghorau lleol, parciau cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub) ddyletswydd gyffredinol i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer eu swyddogaethau'.

Mae'r asesiad gwella blynyddol yn ystyried pa mor debygol ydyw y bydd awdurdod yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus. Hefyd, yr asesiad yw'r prif ddarn o waith sy'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei ddyletswyddau. Staff Swyddfa Archwilio Cymru, ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, sy'n llunio'r adroddiad gwella blynyddol. Mae'r adroddiad yn cyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 24 o'r Mesur, drwy grynhoi ei waith archwilio ac asesu mewn adroddiad gwella blynyddol cyhoeddedig ar gyfer pob awdurdod. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 19 i gyflwyno adroddiad sy'n ardystio ei fod wedi cynnal asesiad gwella o dan adran 18 ac yn nodi a yw o'r farn (o ganlyniad i'w archwiliad o'r cynllun gwella o dan adran 17) fod yr awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran cynllunio gwelliant o dan adran 15.

O dan rai amgylchiadau, gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), y cyflwynir adroddiad arnynt i'r awdurdod a'r Gweinidogion, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Un o weithgareddau atodol pwysig yr Archwilydd Cyffredinol yw cydgysylltu gwaith asesu a gwaith rheoliadol (sy'n ofynnol o dan adran 23), sy'n ystyried rhaglen waith gyffredinol pob rheoleiddiwr perthnasol mewn awdurdod gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd ystyried gwybodaeth a rennir gan reoleiddwyr perthnasol (o dan adran 33) yn ei asesiadau.

Atodiad 2

Llythyr Archwilio Blynyddol

Cyfeirnod: 1130.amh.cc.pb

Dyddiad cyhoeddi: 30.11.2016

Y Cynghorydd Phil Bale
Arweinydd
Cyngor Dinas Caerdydd
Neuadd y Sir
Glanfa'r Iwerydd
Caerdydd
CF10 4UQ

Annwyl Gyngorydd Bale

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Dinas Caerdydd 2015-16

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o'm cyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a defnyddio adnoddau

Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion, a sicrhau bod ei asedau yn ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad o Gyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; a
- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r broses o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 30 Medi 2016, rhoddais farn archwilio ddiamod ar y datganiadau cyfrifyddu, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa a thrafodion ariannol y Cyngor. Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon. Hysbyswyd aelodau'r Pwyllgor Archwilio a'r Cyngor am y materion allweddol a oedd yn deillio o'r archwiliad o'r cyfrifon yn fy adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 19 a 29 Medi 2016 yn y drefn honno, a chyflwynwyd adroddiad manylach hefyd.

Ar y cyfan, roedd y datganiad cyfrifon a'r papurau gwaith cysylltiedig a gyflwynwyd i'w harchwilio o safon resymol. Roedd un o'r materion mwy arwyddocaol a nodwyd yn fy Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol yn ymwneud â nodi nifer o falansau credydwy'r blynyddoedd blaenorol nad oeddent wedi'u clirio pan wnaed taliadau neu addasiadau. Darparodd profion estynedig sicrwydd bod cofnodion debyd i godau eraill yn cyfateb i'r balansau hyn ac felly roedd balansau'r credydwy'r yn y cyfrifon yn berthnasol gywir. Fodd bynnag, drwy beidio â chyfateb credydwy'r a chlirio, rydych yn cynyddu cymhlethdod y broses gysoni ar ddiwedd y flwyddyn a hefyd yn cynyddu'r risg y gall trafodion gael eu cynnwys nad ydynt yn gredydwy'r gwirioneddol. Mae swyddogion wedi cytuno i gynnal ymarfer i glirio'r hen falansau hyn yn ystod 2016-17.

Rwy'n fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi bod yn seiliedig ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon ac rwyf hefyd wedi dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn tynnu sylw at y meysydd lle nad yw effeithiolrwydd y trefniadau hyn wedi'i brofi eto neu lle y gellid gwneud gwelliannau pan fydd yn cyhoeddi ei Adroddiad Gwella Blynyddol.

Nid oedd modd cyhoeddi tystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon wedi'i gwblhau ar 30 Medi 2016 am fod nifer o gwestiynau wedi dod i law gan etholwyr ar ddiwedd mis Medi. Mae'r materion hyn yn cael eu datrys ar hyn o bryd.

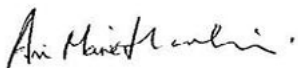
Tua diwedd mis Medi, cefais nifer o gwestiynau mewn perthynas â chontract rheoli gwastraff Prosiect Gwyrdd a Datblygiad Sgwâr Canolog. Oherwydd amseriad y cwestiynau hyn, nid oedd modd cyhoeddi tystysgrif gwblhau ar gyfer yr archwiliad o'r datganiad cyfrifon, ond roedd modd cyhoeddi barn archwilio ddiamed. Rwy'n ymdrin â'r materion a godwyd ar hyn o bryd ac rwy'n disgwyl cwblhau'r gwaith hwn cyn bo hir. Byddaf yn trafod fy nghanfyddiadau â'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol.

Nid yw'r gwaith a wnaed gennyf hyd yma yn ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi unrhyw faterion o bwys a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2016-17 na systemau ariannol allweddol.

Bydd adroddiad manylach ar fy ngwaith ardystio grantiau yn dilyn yn 2017 unwaith y bydd rhaglen waith ardystio eleni wedi'i chwblhau.

Ar hyn o bryd, disgwylir i'r ffi archwilio ariannol ar gyfer 2015-16 fod yn uwch na'r ffi y cytunwyd arni a nodwyd yng Nghynllun Archwilio 2016 oherwydd y gwaith ychwanegol a wnaed mewn ymateb i gwestiynau a godwyd gan aelodau o'r cyhoedd. Trafodir y ffi derfynol a chytunir arni gyda'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol.

Yn gywir

Anne-Marie Harkin

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Atodiad 3

Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2016-17

Arddangosyn 2: argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2016-17

Crynodeb o'r cynigion ar gyfer gwella sy'n berthnasol i lywodraeth leol a gafodd eu cynnwys mewn adroddiadau cenedlaethol a gyhoeddwyd gan SAC ers i'r Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf gael ei gyhoeddi.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Awst 2016	Cydnerthedd Ariannol Awdurdodau Lleol yng Nghymru 2015-16	<p>Yn ein hadroddiad yn 2014-15 (Cydnerthedd ariannol cynghorau yng Nghymru: Ebrill 2015), gwnaethom nifer o argymhellion ar gyfer awdurdodau lleol. Roedd llawer o'r argymhellion hyn yn dal i fod yn berthnasol ac roedd angen i awdurdodau wneud rhagor o waith i fynd i'r afael â nhw yn ystod 2016-17. At hynny, gwnaethom hefyd yr argymhellion canlynol ar sail ein hadolygiad mwy diweddar.</p> <p>A1 Dylai awdurdodau lleol gryfhau eu trefniadau cynllunio ariannol drwy:</p> <ul style="list-style-type: none">• ddatblygu cysylltiadau mwy eglur rhwng y Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'u blaenoriaethau corfforaethol a'u cynlluniau gwasanaeth;• cysoni strategaethau allweddol eraill fel cynlluniau rheoli gweithlu ac asedau â'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig;• datblygu cynlluniau arbedion amlflwydd cynhwysfawr wedi'u costio'n llawn sy'n sail i'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig ac yn cwmpasu cyfnod y Cynllun, nid y gyllideb flynyddol nesaf yn unig;• categorio cynigion ar gyfer arbedion fel y gellir monitro'r newid o fathau traddodiadol o arbedion i arbedion gweddnewidiol dros gyfnod y Cynllun Ariannol Tymor Canolig; a• sicrhau bod amserlenni ar gyfer cyflawni cynigion penodol ar gyfer arbedion yn realistig a bod atebolrwydd am eu bodloni wedi'i neilltuo'n briodol. <p>A2 Dylai awdurdodau lleol ddatblygu Polisiâu Cynhyrchu Incwm a Chodi Tâl corfforaethol.</p> <p>A3 Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod ganddynt strategaeth cronfeydd wrth gefn gynhwysfawr sy'n amlinellu diben penodol cronfeydd wrth gefn defnyddadwy a gasglwyd ac effaith y rhain a'r defnydd ohonynt yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.</p> <p>A4 Dylai awdurdodau lleol ddatblygu Dangosyddion Perfformiad Allweddol i fonitro'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig.</p> <p>A5 Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod cynlluniau arbedion yn ddigon manwl i sicrhau bod aelodau'n eglur am yr hyn y bwriedir i'r cynlluniau ei ddarparu ac y gellir craffu'n briodol ar ddarpariaeth y cynlluniau hynny drwy gydol y flwyddyn.</p> <p>A6 Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod capasiti a gallu corfforaethol ar lefel sy'n gallu cefnogi darpariaeth cynlluniau arbedion yn effeithiol yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar y cyflymder gofynnol.</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2016	Diogelwch Cymunedol yng Nghymru	<p>Roedd y saith argymhelliad yn yr adroddiad hwn yn gofyn i amrywiaeth o randdeiliaid – Llywodraeth Cymru, Tîm y Swyddfa Gartref yng Nghymru, Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu, aelodau Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ac awdurdodau lleol – weithredu'n unigol ac ar y cyd.</p> <p>A1 Gwella cynlluniau strategol er mwyn cydgysylltu gweithgarwch diogelwch cymunedol yn well, drwy sefydlu strategaeth genedlaethol a gefnogir gan gynlluniau rhanbarthol a lleol sy'n canolbwyntio ar gyflawni'r blaenoriaethau diogelwch cymunedol y cytunwyd arnynt yn genedlaethol yn lle'r fframwaith cynllunio cyfredol.</p> <p>A2 Gwella gwaith strategol gyda phartneriaid drwy fynd ati'n ffurfiol i greu byrddau diogelwch cymunedol effeithiol yn lle'r strwythurau diogelwch cymunedol cyfredol, sy'n ffurfioli ac yn uno gwaith Llywodraeth Cymru, heddluoedd, yr awdurdodau lleol, y byrddau iechyd, yr awdurdodau tân ac achub, WACSO a rhanddeiliaid allweddol eraill.</p> <p>A3 Gwella gwaith cynllunio drwy greu cynlluniau gweithredu cynhwysfawr sy'n cynnwys gwaith pob partner ac sy'n nodi'r cyfraniad rhanbarthol a lleol yn glir wrth gyflawni'r blaenoriaethau cenedlaethol ar gyfer diogelwch cymunedol.</p> <p>A4 Adolygu trefniadau arian grant cyfredol a symud i gyllidebau cyfunol sydd ag ymrwymïadau ariannu mwy hirdymor er mwyn cefnogi cyrff cyflawni i wella'r gwaith o gynllunio prosiectau a'r gweithlu, gan ganolbwyntio ar gyflawni blaenoriaethau'r strategaeth diogelwch cymunedol genedlaethol.</p> <p>A5 Sicrhau bod perfformiad diogelwch cymunedol yn cael ei reoli'n effeithiol drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osod mesurau priodol ar bob lefel er mwyn galluogi aelodau, swyddogion a'r cyhoedd i feirniadu'r cynnydd o ran cyflawni camau gweithredu ar gyfer gwasanaethau diogelwch cymunedol; • sicrhau bod yr wybodaeth am berfformiad yn cynnwys gwaith yr holl asiantaethau perthnasol; a • sefydlu mesurau i feirniadu'r mewnbynnau, yr allbynnau a'r effaith er mwyn gallu deall effaith penderfyniadau buddsoddi a chefnogi'r gwaith craffu a throsolwg. <p>A6 Adolygu'r systemau ar gyfer rheoli risgiau diogelwch cymunedol a chyflwyno trefniadau monitro ac adolygu sy'n canolbwyntio ar roi sicrwydd i'r cyhoedd bod yr arian a gaiff ei wario ar ddiogelwch cymunedol yn cyflawni canlyniadau gwell i bobl yng Nghymru.</p> <p>A7 Gwella'r gwaith o ymgysylltu a chyfathrebu â dinasyddion drwy'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus wrth:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ddatblygu cynlluniau a blaenoriaethau ar gyfer diogelwch cymunedol; • cytuno ar flaenoriaethau ar gyfer gweithredu; ac • adrodd ar berfformiad a gwerthuso'r effaith.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Tachwedd 2016	Trefniadau Awdurdodau Lleol i Godi Tâl am Wasanaethau a Chynhyrchu Incwm	<p>Gwnaeth yr adroddiad hwn wyth argymhelliad, yr oedd chwech ohonynt yn gofyn i awdurdodau lleol weithredu. Roedd argymhellion A4 ac A6 yn gofyn i Lywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru weithredu.</p> <p>A1 Datblygu fframweithiau strategol ar gyfer cyflwyno ac adolygu taliadau, gan greu cysylltiad cadarn rhyngddynt a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a'r Cynllun Corfforaethol.</p> <p>A2 Adolygu'r costau fesul uned a chyfanswm y gost o ddarparu gwasanaethau dewisol er mwyn nodi unrhyw ddiffygion yn glir a, lle bo angen, osod targedau i wella'r sefyllfa weithredu gyfredol.</p> <p>A3 Defnyddio'r rhestr wirio asesu effaith bob tro wrth ystyried newid taliadau.</p> <p>A5 Nodi cyfleoedd i gaffael cwmnïau o'r sector preifat i gasglu taliadau, er mwyn gwella effeithlonrwydd a darbodusrwydd wrth gasglu incwm.</p> <p>A7 Gwella'r trefniadau ar gyfer rheoli perfformiad, llywodraethu ac atebolrwydd drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adrodd yn rheolaidd i'r pwyllgor(au) craffu ar unrhyw newidiadau i daliadau; • gwella gwaith monitro er mwyn cael dealltwriaeth well o effaith newidiadau i ffioedd a thaliadau ar gais, a chyflawniad amcanion; • meincnodi a chymharu perfformiad ag eraill yn fwy trwyadl; a • darparu gwybodaeth fwy cynhwysfawr i aelodau etholedig er mwyn hwyluso prosesau gwneud penderfyniadau cadarn. <p>A8 Gwella'r trefniadau ar gyfer rhagfynegi incwm o daliadau drwy gynllunio senarios a dadansoddiadau sensitifrwydd.</p>
Ionawr 2017	Y Modd y mae Awdurdodau Lleol yn Ariannu Gwasanaethau'r Trydydd Sector	<p>A1 Er mwyn cael y budd mwyaf o benderfyniadau ariannu, mae angen i awdurdodau lleol a chyrrff yn y trydydd sector sicrhau bod ganddynt y trefniadau a'r systemau cywir ar waith i reoli, gwerthuso a mesur eu gwaith gyda'r trydydd sector. Er mwyn helpu awdurdodau lleol a chyrrff yn y trydydd sector i ddatblygu eu harferion gwaith, rydym yn argymhell y dylai swyddogion yr awdurdod lleol a'r trydydd sector ddefnyddio'r Rhestr wirio i sicrhau bod awdurdodau lleol yn ymgysylltu â'r trydydd sector ac yn gweithio gydag ef yn effeithiol i wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hunanwerthuso cyfranogiad a threfniadau rheoli, perfformiad ac arfer presennol y trydydd sector; • nodi lle mae angen gwella trefniadau cydweithio; ac • ar y cyd, ddrafftio a gweithredu cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r bylchau a'r gwendidau a nodwyd drwy'r ymarfer hunanwerthuso. <p>A2 Mae trefniadau rheoli perfformiad gwael yn gwanhau atebolrwydd ac yn cyfyngu ar y gallu i graffu ar weithgarwch a pherfformiad y trydydd sector yn effeithiol. Er mwyn atgyfnerthu trefniadau goruchwylio ar gyfer y trydydd sector, rydym yn argymhell y dylai aelodau etholedig graffu ar y rhestr wirio adolygiadau a gwblheir gan swyddogion a herio perfformiad swyddogion a'r awdurdod lleol o ran mynd i'r afael â bylchau a gwendidau yn rheolaidd.</p>

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru